

Неофіційний переклад

Рада Європейського Союзу

Брюссель, 16 травня 2023

(OR. en)

9307/23

EDUC 161

JEUN 86

SOC 314

EMPL 205

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ

Від: Генеральний секретаріат Ради

Кому: Делегаціям

Тема: Висновки Ради щодо подальших кроків для реалізації автоматичного взаємного визнання у сфері освіти та професійної підготовки

Делегаціям додаються вищезазначені висновки Ради, схвалені Радою (з питань освіти, молоді, культури та спорту) на її засіданні 16 травня 2023 року.

**Висновки Ради щодо подальших кроків для реалізації
автоматичного взаємного визнання у сфері освіти та професійної підготовки**

РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

ПІДТВЕРДЖУЄ ЗНОВУ своє тверде політичне зобов'язання зробити Європейський освітній простір реальністю до 2025 року та НАГАДУЄ про політичне підґрунтя, викладене в додатку.

ПІДКРИСЛЮЄ, що:

1. Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні від 1997 року (Лісабонська конвенція про визнання) та її допоміжні тексти, розроблені Радою Європи та ЮНЕСКО, забезпечують правову базу для визнання кваліфікацій вищої освіти, повної середньої освіти та професійних кваліфікацій, які дають доступ до вищої освіти. У сфері професійно-технічної освіти (VET) країни-члени взяли на себе зобов'язання Копенгагенського процесу щодо поглибленої співпраці, який сприяє зміцненню взаємної довіри, прозорості та визнанню кваліфікацій і компетентностей.
2. Спираючись на цю правову базу, Рекомендація Ради від 26 листопада 2018 року щодо сприяння автоматичному взаємному визнанню кваліфікацій у сфері вищої та повної середньої освіти і професійної підготовки, а також результатів періодів навчання за кордоном¹ встановлює амбітні та чітко визначені цілі, яких мають досягти країни-члени до 2025 року. Зокрема, Рада рекомендувала країнам-членам:
 - вжити необхідних заходів для досягнення автоматичного взаємного визнання кваліфікацій вищої освіти та результатів періодів навчання, здобутих за кордоном на рівні вищої освіти;
 - досягти значного прогресу в напрямку автоматичного взаємного визнання кваліфікацій повної середньої освіти та професійної підготовки, що надають доступ до вищої освіти, а також результатів періодів навчання, здобутих за кордоном у повній середній освіті та підготовці.
3. Визначення «автоматичного взаємного визнання кваліфікацій» та «результатів періоду навчання, здобутих за кордоном» як на рівні вищої освіти, так і на рівні повної середньої освіти та професійної підготовки викладені в додатку до Рекомендації від 2018 року та повністю відповідають поточним висновкам Ради.

¹ OJ C 444, 10.12.2018, стор. 1

ВИЗНАЄ, ЩО:

1. Неможливо створити справжній Європейський освітній простір (ЕЕА), якщо не визнати, що автоматичне взаємне визнання кваліфікацій і результатів періодів навчання, здобутих за кордоном є одним із основних елементів для сприяння навчальній мобільності. Якщо визнання не є автоматичним, воно може стати адміністративним тягарем як для закладів, постачальників освіти та підготовки, так і для тих, хто навчається, впливаючи на рівний доступ до справедливої та якісної освіти та підготовки впродовж життя, а також перешкоджаючи мобільності та набуттю всесторонніх навичок і компетентностей, необхідних для особистого, суспільного і професійного розвитку, а також для підвищення працевлаштування. Щоб Європейський Союз зберіг і зміцнив свою конкурентоспроможність, вкрай необхідно повною мірою використовувати потенціал ЕЕА таким чином, щоб здобувачі могли максимально скористатися всіма можливостями освіти та професійної підготовки в ЄС.
2. Заходи щодо сприяння прозорості, а, відтак і зміцнення довіри, є вирішальними для сприяння автоматичному взаємному визнанню кваліфікацій і результатів періодів навчання, здобутих за кордоном у сфері вищої освіти та повної середньої освіти та професійної підготовки (включаючи як загальну освіту, так і VET). Успішне впровадження автоматичного взаємного визнання залежить від прискорення, а також від підтримки прогресу, досягнутого в ЕЕА та Європейському просторі вищої освіти (ЕНЕА) для більшої прозорості та довіри.
3. Країни-члени та Європейська Комісія успішно співпрацювали над створенням комплексу інструментів, і в рамках Болонського процесу було зроблено значні кроки для того, щоб надати країнам-членам інструментарій, який дозволить зробити автоматичне взаємне визнання практично можливим у сфері вищої освіти. Ці інструменти включають, зокрема, Стандарти та рекомендації для забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG), додаток до диплома, Європейський реєстр забезпечення якості вищої освіти (EQAR), трирівневу систему вищої освіти та Європейську кредитну трансферно-накопичувальну систему (ECTS).
4. Важливі кроки також були зроблені у сфері професійно-технічної освіти, в тому числі в межах Копенгагенського процесу і, зокрема, через Європейську систему забезпечення якості професійно-технічної освіти (EQAVET).
5. Мережа національних інформаційних центрів академічного визнання (NARIC) відіграє ключову роль у впровадженні автоматичного взаємного визнання кваліфікацій в Європі, зокрема у сфері вищої освіти, оскільки центри NARIC є важливим джерелом знань,

інформації та передового досвіду для всіх суб'єктів, що працюють із питанням автоматичного взаємного визнання.

6. Двосторонні, багатосторонні та регіональні угоди про автоматичне взаємне визнання в ЄС можуть сприяти довірі та прозорості, підтримувати автоматичне взаємне визнання та надихати на ширшу європейську співпрацю з метою реалізації Рекомендації від 2018 року.

ВІТАЄ звіт Комісії Раді про виконання Рекомендації Ради щодо сприяння автоматичному взаємному визнанню кваліфікацій у сфері вищої освіти та повної середньої освіти та професійної підготовки та результатів періодів навчання, здобутих за кордоном від 23 лютого 2023² року та ЗАУВАЖУЄ, зокрема, що:

1. Попри те, що автоматичне взаємне визнання кваліфікацій не означає автоматичного зарахування (вступу) на подальше навчання, все ж існують виклики, пов'язані з відмінністю між правом подавати заявку на подальше навчання (тобто визнанням) і зарахуванням (вступом) на конкретний курс чи програму. У звіті Комісії також зазначається, що на інституційному рівні може бути кілька причин для цих викликів, зокрема те, що концепцію автоматичного взаємного визнання часто неправильно розуміють і що визнання та зарахування (вступ) часто поєднують, що іноді призводить до неузгодженості у прийнятті рішень. Коли немає узгоджених підходів до автоматичного взаємного визнання, результатом можуть бути різноманітні та складні процеси, які можуть підірвати чітке, справедливе та прозоре автоматичне визнання кваліфікацій.
2. Рекомендації національних органів влади та систематичне забезпечення підготовки та інформації все ще не є широко поширеними, частково через обмежені національні ресурси, виділені на підтримку впровадження автоматичного взаємного визнання та діяльність центрів NARIC. Крім того, у звіті Комісії зазначається, що систематичний моніторинг практик визнання в сфері освіти та професійної підготовки є недостатньо розвиненим.
3. Автоматичне взаємне визнання є більш розвиненим у сфері вищої освіти, ніж на рівні повної середньої освіти та професійної підготовки, включно з професійно-технічною освітою, значною мірою завдяки рамці, наданій інструментами Болонського процесу. Однак ці інструменти застосовуються нерівномірно, зокрема у випадку використання інформації, наданої агентствами із забезпечення якості, зареєстрованими в EQAR, а також використання Додатка до диплома, в тому числі через платформу Europass.

² COM(2023) 91 фінальний.

4. Зберігаються труднощі з досягненням автоматичного взаємного визнання періодів навчання, що відбувалось за кордоном для здобувачів вищої освіти, частково через брак інформації та обмежене використання Посібника користувача ECTS від 2015 року. Адміністративні перешкоди та різноманітні уявлення про якість на рівні факультету додають ускладнень. Хоча в рамках програми Erasmus+, заклади вищої освіти зобов'язались повністю та автоматично визнавати кредити, отримані під час періоду мобільності, таке визнання все ще далеко не є нормою.
5. Залишаються виклики з визнанням кваліфікацій повної середньої освіти та професійної підготовки, включаючи ПТО, що дають доступ до вищої освіти в країні-члені, де була видана кваліфікація, для отримання доступу до вищої освіти в іншій країні-члені. Це зумовлено низкою причин, зокрема різноманітністю практик і залучених органів, а також обмеженим використанням наявних інструментів.
6. Подібним чином автоматичне взаємне визнання результатів періоду навчання, здобутих за кордоном для здобувачів повної середньої освіти та професійної підготовки, включаючи ПТО, залишається недостатньо розвиненим. Різноманітність систем освіти та навчання в ЄС є сильною стороною, але в цьому контексті це може бути викликом. Визнання результатів періодів навчання, здобутих за кордоном є складним питанням через, наприклад, цю різноманітність, варіації в процедурах визнання та відсутність спільних рамок на належному рівні в країнах-членах.

ПОГОДЖУЄТЬСЯ, ЩО:

1. Незважаючи на певний прогрес, відсутність автоматичного взаємного визнання кваліфікацій і результатів періодів навчання, здобутих за кордоном продовжує перешкоджати навчальній мобільності в ЄС.
2. Прагнення закласти міцну основу для автоматичного взаємного визнання в ЄС, заснованого на довірі, залишається сильним. Автоматичне взаємне визнання підвищує привабливість європейської навчальної мобільності, зміцнює освітні та навчальні заклади та сприяє їхній інтернаціоналізації. Також воно веде до покращення якості освіти та професійної підготовки, набуття різносторонніх навичок і компетентностей та кращих варіантів на ринку праці. Періоди навчання, що проходили за кордоном можуть стати позитивним, кардинальним досвідом для молоді і можуть сприяти подальшій мобільності у майбутньому. Вони можуть сприяти розвитку ключових компетентностей, таких як багатомовність, громадянськість та культурна обізнаність.

3. Вкрай важливо, щоб усі зацікавлені сторони доклали більше зусиль для виконання Рекомендації 2018 року та запровадили всі необхідні заходи до 2025 року. Найважливішим є те, що автоматичне взаємне визнання залежить від спільної роботи країн-членів для зміцнення взаємної довіри та прозорості.
4. Розбудова та підтримка взаємної довіри та прозорості сприятимуть автоматичному взаємному визнанню і є необхідними для того, щоб надійно закріпити основи ЕЕА та посилити роль ЄС як глобального гравця в сфері освіти та навчання. Ініціативи ЕЕА, як-от ініціатива європейських університетів, можуть бути важливим рушієм автоматичного взаємного визнання та вимагають цілісної перспективи.
5. Взаємна довіра та прозорість між системами освіти та навчання є ключовими складовими для забезпечення автоматичного взаємного визнання. Тому необхідно активізувати зусилля щодо формування культури довіри та прозорості навколо автоматичного взаємного визнання на всіх рівнях прийняття рішень із належним дотриманням принципу субсидіарності. Забезпечення якості відіграє ключову роль у прискоренні встановлення довіри, висвітлюючи методи та покращуючи прозорість. Продовження важливої роботи, вже здійсненої в контексті Болонського процесу та ЄС, включаючи Копенгагенський процес, є фундаментальним для процедур визнання, заснованих на довірі. З метою прозорості важливими можуть бути чіткі аргументи щодо негативних рішень про визнання, а також можливість оскарження таких рішень у відповідних системах країн-членів, що сприятиме як захисту прав окремих осіб, так і формуванню довіри до системи визнання.
6. Інструменти та ініціативи ЄС відіграють ключову роль у розвитку більшої прозорості та автоматизації процедур визнання в цілому. До них входять програма Erasmus+ і Європейська рамка кваліфікацій (EQF), які допомагають покращити прозорість, порівнянність і переносимість кваліфікацій. У зв'язку з цим важливо підтримувати національні рамки кваліфікацій у відповідності до EQF.
7. Важливо зосередитись на процесах цифровізації та використанні цифрових інструментів³, які полегшують перевірку автентичності кваліфікацій, забезпечуючи ефективне запобігання шахрайству, а також на інструментах, розроблених у рамках програми Erasmus+. Разом із Додатками до дипломів та базою даних Q-Entry ці інструменти можуть підвищити ефективність, зменшуючи витрати та адміністративне навантаження.

³ Як-от Європейські цифрові сертифікати для навчання, Європейська інфраструктура блокчейн-сервісів, шаблон мобільності Europass та Додаток до сертифіката Europass (як частина платформи Europass), а також національні реєстри кваліфікацій, інтегровані з платформою Europass, і База даних результатів зовнішнього забезпечення якості.

8. Окрім повного використання наявних інструментів, важливо сприяти, підтримувати та розвивати довіру між персоналом, залученим до процесу прийняття рішень, а також надавати їм відповідну підготовку, щоб вони мали необхідні знання та розуміння відповідних інструментів і структур для визнання та навички їхнього належного використання. Враховуючи, що рішення часто приймаються на інституційному або місцевому рівні, розвиток стосунків між викладачами, інструкторами, учнями, керівниками та адміністраторами може відігравати ключову роль у практичній реалізації автоматичного взаємного визнання. Забезпечення індивідуальної участі в транснаціональних проєктах співпраці та мобільності для зацікавлених сторін, як-от викладачі, інструктори та керівники, може позитивно вплинути на подальше просування автоматичного взаємного визнання.
9. Автономія закладів вищої освіти, а також постачальників повної середньої освіти та професійної підготовки залежно від національного контексту є фундаментальною для створення успішного ЕЕА. Водночас послідовні національні підходи до автоматичного взаємного визнання відповідно до Рекомендації 2018 року та моніторинг визнання на національному рівні зменшили б складність і непотрібні розбіжності в підходах. Це могло б підвищити передбачуваність, водночас зменшуючи адміністративне та фінансове навантаження на органи влади та здобувачів освіти. Залучення всіх зацікавлених сторін, як-от заклади вищої освіти, центри NARIC, агентства із забезпечення якості та національні координаційні центри EQF, може зіграти ключову роль у цих зусиллях, зокрема у навчанні, наданні інформації, моніторингу та розробці національних рекомендацій. У цьому контексті взаємне навчання за принципом «peer learning» може відігравати важливу роль у поширенні передового досвіду як у вищій освіті, так і в середній освіті та професійній підготовці, сприяючи більш узгодженим національним підходам у країнах-членах.
10. Робота з впровадженням Рекомендації може надихати та сприяти прогресу у сфері визнання кваліфікацій, отриманих за межами ЄС, з урахуванням національних особливостей. Згідно з інструментами та рамкою Болонського процесу та ЄС, необхідно повною мірою використовувати переваги Глобальної конвенції ЮНЕСКО про визнання кваліфікацій у вищій освіті, оскільки вона полегшує міжнародну мобільність студентів, ставить розвиток питань визнання в глобальний контекст і, таким чином, розкриває потенціал для інтернаціоналізації європейської вищої освіти.

ЗАПРОШУЄ КРАЇНИ-ЧЛЕНИ, з належним урахуванням інституційної автономії та академічної свободи та відповідно до національних обставин і законодавства:

1. Консолідувати та зміцнювати свої зусилля для досягнення автоматичного взаємного визнання кваліфікацій і періодів навчання, що проходили за кордоном у відповідних системах освіти та підготовки згідно з Рекомендацією Ради від 2018 року.
2. Сформулювати уявлення, що кваліфікація, яка дає право на доступ до певного рівня вищої освіти в країні-члені, де вона була отримана, автоматично визнається для права на вступ до вищої освіти того самого рівня в іншій країні-члені, не порушуючи право закладу вищої освіти встановлювати конкретні критерії прийому на конкретні програми, з метою забезпечення мобільності громадян у межах ЄС.
3. Підтримувати заклади вищої освіти у впровадженні автоматичного взаємного визнання, як це визначено в Рекомендації Ради від 2018 року, зокрема шляхом надання чітких інструкцій та відповідної підготовки. Там, де заклади вищої освіти відповідають за автоматичне взаємне визнання, підтримувати їх у створенні послідовних національних підходів.
4. Переконалися, що зовнішнє забезпечення якості вищої освіти здійснюється незалежними агентствами із забезпечення якості, зареєстрованими в EQAR і діючими відповідно до Європейських стандартів і рекомендацій (ESG), для підвищення прозорості та, як наслідок, зміцнення взаємної довіри до автоматичного взаємного визнання.
5. У контексті повної середньої освіти та професійної підготовки, включаючи ПТО, зосередитися на результатах навчання та продовжувати розвивати існуючі інструменти забезпечення якості відповідно до EQAVET, щоб забезпечити автоматичне взаємне визнання кваліфікацій та результатів періодів навчання, здобутих за кордоном.
6. Сприяти синергії в рамках ЕНЕА та ЕЕА, щоб гарантувати, що вони взаємно підсилюють один одного, з метою забезпечення прозорого та ефективного середовища для процесів автоматичного взаємного визнання.
7. У цьому контексті забезпечити повне використання інструментів Болонського процесу та ЄС, де це доречно, для полегшення автоматичного взаємного визнання у вищій освіті. У сфері професійно-технічної освіти сприяти автоматичному взаємному визнанню в рамках Рекомендації 2018 року шляхом використання інструментів Копенгагенського процесу, де це доречно. До цих інструментів належать, зокрема, ECTS, ESG, DEQAR, EQF, база даних Q-Entry, Європейські цифрові сертифікати для навчання, Європейська модель навчання, Europass, додаток до диплома, Хартія Erasmus для вищої освіти (ECHE), додаток мобільності Europass, додаток до сертифіката Europass та Ініціатива Європейської студентської картки, а також інші інструменти, розроблені за підтримки програми Erasmus+ і похідних Болонського процесу.

8. Співпрацювати на рівні ЄС для обміну найкращими практиками та підтримки взаємного навчання та обміну інформацією з метою формування довіри та прозорості між системами освіти та професійної підготовки та сприяння автоматичному взаємному визнанню у сфері вищої освіти, зокрема через альянси європейських університетів, а також у сфері повної середньої освіти та професійної підготовки, в тому числі через Центри професійної майстерності.
9. Підтримувати просування та розповсюдження відповідної інформації про процедури автоматичного взаємного визнання серед усіх відповідних учасників і зацікавлених сторін, напр. здобувачів освіти, закладів вищої освіти, постачальників повної середньої освіти та професійної підготовки, включаючи постачальників ПТО, центри NARIC та агенції із забезпечення якості. Це дозволить громадянам і здобувачам освіти зрозуміти можливості, які автоматичне взаємне визнання дає їм для навчання за кордоном, а також сприятиме узгодженому підходу з боку компетентних органів визнання.
10. Розглянути, у цьому контексті, визнання попередньої освіти та проникності між секторами освіти та професійної підготовки, зокрема сприяння переходам між ПТО та вищою освітою, якщо це застосовується та з урахуванням рівнів освіти, щоб уникнути «глухих кутів» та максимально полегшити використання можливостей мобільності.
11. Надалі підтримувати центри NARIC і вивчати відповідні способи кращого моніторингу та оцінювання систем визнання, використовуючи досвід центрів NARIC та інших компетентних органів та установ, де це доречно, щоб визначити, чи потрібні подальші дії.
12. Заохочувати співпрацю між особами, які приймають рішення щодо визнання, і центрами NARIC, аби уникати неузгодженостей і зробити автоматичне взаємне визнання більш ефективним і ресурсозберігаючим, а також забезпечити правильне застосування встановлених інструментів та засобів. З цією метою самооцінювання та взаємна експертна перевірка центрів NARIC відповідно до добровільної системи забезпечення якості мереж ENIC-NARIC можуть виявитися корисними.
13. Брати участь у заснованому на довірі, взаємовигідному та щедрому транскордонному співробітництві для покращення та підтримки можливостей мобільності, зокрема довгострокових періодів навчання за кордоном у закладах повної середньої освіти та професійної підготовки. Слід докладати додаткових зусиль для сприяння обмінам між персоналом, установами, органами влади та іншими відповідними суб'єктами. У цьому контексті слід активніше використовувати програму Erasmus+ та інші відповідні фонди та програми ЄС для поглибленої співпраці та обміну.

ЗАПРОШУЄ КОМІСІЮ, з належним урахуванням принципу субсидіарності та національних обставин, включаючи інституційну автономію:

1. Підтримувати та співпрацювати з країнами-членами, зокрема в контексті Болонського процесу та Копенгагенського процесу, сприяючи співпраці та взаємному навчанню щодо найкращих способів впровадження автоматичного взаємного визнання у сфері вищої освіти, повної середньої освіти та професійної підготовки, включаючи ПТО, особливо в тих сферах, де все ще залишаються виклики, зокрема шляхом цільової підтримки відповідних суб'єктів та зацікавлених сторін, коли це необхідно.
2. Розглянути, у тісній консультації з країнами-членами, шляхи посилення підтримки країн-членів для просування у впровадженні автоматичного взаємного визнання кваліфікацій та періодів навчання, що проходило за кордоном у сфері вищої освіти, повної середньої освіти та професійної підготовки. Метою має бути сприяння поширенню найкращих практик і полегшення надання підготовки та взаємної підтримки країнам-членам і постачальникам освіти та підготовки, включаючи вчителів та інструкторів, коли це доцільно. Така підтримка повинна базуватися на досвіді мережі NARIC і залучати агентства із забезпечення якості та інші компетентні органи та установи, коли це необхідно. У цьому контексті слід розглянути, яким чином досвід центрів NARIC може бути використаний для подальшого автоматичного взаємного визнання у сфері повної середньої освіти та професійної підготовки, у загальній освіті, а також у професійно-технічній освіті, де це доречно.
3. Продовжувати підтримку країн-членів, включаючи центри NARIC, через програму Erasmus+, Інструмент технічної підтримки та інші фінансові програми та інструменти ЄС з метою просування роботи з автоматичного взаємного визнання. Крім того, підтримувати країни-члени у використанні ними існуючих інструментів для подальшого розвитку автоматичного взаємного визнання у вищій освіті та повній середній освіті та професійній підготовці, а також у розвитку спільних каналів для інформування та обміну найкращими практиками.
4. Продовжувати підтримку процесу взаємного оцінювання EQAVET на рівні системи ПТО з метою зміцнення довіри та прозорості та, як наслідок, сприяння автоматичному взаємному визнанню між країнами-членами.
5. Використовувати комплексний підхід до підтримки країн-членів у досягненні автоматичного взаємного визнання у сфері вищої та повної середньої освіти та професійної підготовки, враховуючи те, як майбутні стратегічні ініціативи ЕЕА, які будуть запропоновані до 2025 року, у взаємозв'язку з існуючими інструментами, структурами та рамками, можуть сприяти досягненню цілей, визначених у Рекомендації від 26 листопада 2018 року, і зокрема, яким чином ці ініціативи можна використовувати для сприяння довірі та прозорості.

ДОДАТОК ДО ДОДАТКА

Політичне підґрунтя

1. Резолюція Ради від 19 грудня 2002 року про сприяння розширеному європейському співробітництву в галузі професійно-технічної освіти, ОJ С 13, 18.1.2003, стор. 2.
2. Висновки Європейської Ради від 14 грудня 2017 року (EUCO 19/1/17 REV 1).
3. Рекомендація Ради від 26 листопада 2018 року щодо сприяння автоматичному взаємному визнанню кваліфікацій вищої та повної середньої освіти та професійної підготовки, а також результатів періодів навчання, здобутих за кордоном, ОJ С 444, 10.12.2018, стор. 1.
4. Резолюція Ради щодо подальшого розвитку Європейського освітнього простору для підтримки систем освіти та підготовки, орієнтованих на майбутнє, ОJ С 389, 18.11.2019, стор. 1.
5. Рекомендація Ради від 24 листопада 2020 року щодо професійно-технічної освіти (ПТО) для сталої конкурентоспроможності, соціальної справедливості та стійкості, ОJ С 417, 2.12.2020, стор. 1.
6. Резолюція Ради щодо стратегічних рамок європейського співробітництва в галузі освіти та підготовки до Європейського освітнього простору та за його межами (2021-2030), ОJ С 66, 26.2.2021, стор. 1.
7. Рекомендація Ради від 5 квітня 2022 року щодо наведення мостів для ефективного співробітництва у сфері європейської вищої освіти, ОJ С 160, 13.4.2022, стор. 1.
8. Висновки Ради щодо європейської стратегії розширення можливостей закладів вищої освіти для майбутнього Європи, ОJ С 167, 21.4.2022, стор. 9.